

Sygn. akt V U 656/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Protokolant: star. sekr. sądowy Katarzyna Awsiukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 4 stycznia 2017 r. w Legnicy

sprawy z wniosku T. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania T. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 4 maja 2016 r.

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 4 maja 2016 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy T. S. prawo do emerytury od 26 kwietnia 2016 r.,

II. stwierdza, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia,

III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na rzecz wnioskodawcy T. S. kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VU 656/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 04 marca 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił T. S. prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze .

W uzasadnieniu organ rentowy podał, że ubezpieczony nie spełnia warunków z art. 184 ust.1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych , gdyż - na dzień 1 stycznia 1999r. - udokumentował jedynie 23 lata i 05 dni okresów składkowych i nieskładkowych - wobec wymaganych 25 lat.

Dodatkowo ZUS Oddział w L. wskazał , że na dzień 01 stycznia 1999r. nie uznał T. S. żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze - wobec wymaganych co najmniej 15 lat.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. nie uwzględnił ubezpieczonemu do stażu ogólnego- okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 28 lutego 1972r. do 31 lipca 1974r. W tym czasie wnioskodawca

uczęszczał do szkoły ponadpodstawowej w innej miejscowości , przez co nie spełniał - w ocenie organu rentowego - definicji domownika , gdyż nie wykonywał czynności o istotnym znaczeniu dla prowadzenia działalności rolniczej . ZUS Oddział w L. wskazał dodatkowo , że przez fakt nauki w szkole ponadpodstawowej T. S. nie był osobą dyspozycyjną , pozostającą w gotowości do wykonywania pracy rolniczej . Zdaniem ZUS Oddział w L. codzienny dojazd do szkoły oraz czas przeznaczony na naukę własną uniemożliwia uznanie , że ubezpieczony wykonywał stałą pracę w gospodarstwie rolnym .

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał , że okresy zatrudnienia (...) w P. od 05 października 1981r. do 05 czerwca 1996r. nie zostały uznane jako praca w warunkach szczególnych , na podstawie dokumentu dołączonego do wniosku – świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego dnia 05 czerwca 1996r. , ponieważ charakter pracy nie został określony ściśle według właściwego wykazu działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze , natomiast przy określeniu zajmowanego stanowiska powołano się na przepisy branżowe, które utraciły moc prawną .

Odwołanie od tej decyzji złożył wnioskodawca i wniósł o jej zmianę poprzez przyznanie jemu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze .

Skarżący wniósł o uznanie do stażu pracy w wymiarze uzupełniającym okresu pracy w gospodarstwie rolnym ojca w okresie wymienionym w decyzji tj. od 28 lutego 1972r. do 31 lipca 1974r.

W uzasadnieniu odwołania skarżący dodatkowo wskazał , iż w (...) Przedsiębiorstwie (...) w P. był zatrudniony w okresie od 05 października 1981r. do 05 czerwca 1996r. przy pracach związanych z garbowaniem i wykańczaniem skór .

Prace te wnioskodawca wykonywał również podczas zatrudnienia w okresie od 07 czerwca 1996r. do 31 grudnia 1996r. w PPHU (...) Zakład (...) w P. , a następnie w Zakładzie (...) S. K. s.c. (...) w P. w okresie od 01 stycznia 1997r. do 15 kwietnia 2002r. Ostatni wskazany okres pracy – zdaniem skarżącego – był w istocie kontynuacją zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) S.A. w P. i PPHU (...) w P. .

Zdaniem skarżącego legitymuje się on – na dzień 01 stycznia 1999r. – wymaganym 25 letnim stażem pracy , w tym ponad 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze .

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu podtrzymał w całości argumenty przedstawione w zaskarżonej decyzji.

Dodatkowo wskazano , iż poza okresem pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) S.A. w P. organ rentowy- przy wydaniu zaskarżonej decyzji - nie rozpoznawał innych okresów jako okresów pracy w warunkach szczególnych , ponieważ wnioskodawca nie przedłożył żadnych dokumentów potwierdzających wykonywanie pracy w szczególnych warunkach w zakładach i w okresach wskazanych w odwołaniu .

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. S. urodził się (...) Wiek 60 lat osiągnął dnia (...)

W dniu 24 kwietnia 2016r. T. S. złożył wniosek o ustalenie prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych .

Do przedmiotowego wniosku skarżący dołączył świadectwa pracy i zaświadczenia na okoliczność posiadanych okresów składkowych i nieskładkowych .

Organ rentowy nie uznał do łącznego stażu pracy- w wymiarze uzupełniającym - okresu pracy T. S. w gospodarstwie rolnym ojca M. S. w miejscowości G. w okresie od 28 lutego 1972r. do 31 lipca 1974r.

Ojciec wnioskodawcy M. S. posiadał gospodarstwo rolne o powierzchni 6,92 ha położone w obrębie G. nr (...), gmina C., nabyte na podstawie umowy darowizny nieruchomości w formie aktu notarialnego z dnia 21 kwietnia 1961r.

W gospodarstwie w okresie od 28 lutego 1972r. do 31 lipca 1974r. były 2 konie i hodowane były zwierzęta : 4-5 krów, byki, około 10 sztuk świń(czasami więcej) . Obszar gospodarstwa w spornym okresie wynosił ok. 8 ha , ponieważ ojciec wnioskodawcy dzierżawił dodatkowo łąki. W latach 1972 - 1974 rodzice nie pracowali zawodowo. Dochody z gospodarstwa rolnego były jedynym źródłem utrzymania sześciuosobowej rodziny. W tym czasie w gospodarstwie rolnym oprócz wnioskodawcy mieszkali jego rodzice , starszy o rok brat i dwóch młodszych braci - jeden młodszy o 7 lat i drugi młodszy o 15 lat. Starszy brat ubezpieczonego również uczył się w szkole ponadpodstawowej

W dniu 29 marca 1976r. wyżej opisane gospodarstwo rolne decyzją Naczelnika Gminy C. zostało przejęte na Skarb Państwa w zamian za spłaty pieniężne .

T. S. zameldowany był - na pobyt stały - w G. nr 12 od 28 marca 1961r. do 17 października 1977r.

Wnioskodawca w dniu 12 czerwca 1974r. ukończył naukę w (...) Szkole Zawodowej w Z. w zawodzie elektryka .

W trakcie nauki w szkole ponadpodstawowej skarżący nie mieszkał w internacie . Dojeżdżał codziennie do szkoły pociągiem , który wyjeżdżał około 7.00 rano . Dojazd z G. do Z.zajmował około 1godziny i 15 minut w jedną stronę . Ze szkoły wnioskodawca wracał najpóźniej 16.00 - 16.30.

16 lat T. S. ukończył dnia (...).

W trakcie nauki w szkole ponadpodstawowej , po ukończeniu 16 roku życia wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym ojca . Przed wyjazdem do szkoły T. S. wstawał codziennie przed 5.00 rano i w gospodarstwie rolnym ojca wykonywał prace , które nie trwały dłużej niż 1 godzinę. Przeważnie było to rozsypywanie paszy dla zwierząt.

Po przyjeździe ze szkoły wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym ojca co najmniej 4 godziny dziennie do 20.00 czasami do 21.00. Nie uczył się w domu . Lekcje odrabiał w pociągu . W okresie wiosenno- letnim wnioskodawca pracował w gospodarstwie po 12 godzin dziennie . Zdarzało się , że opuszczał zajęcia w szkole , bo było dużo prac w gospodarstwie rolnym ojca .

Wiosną ojciec wnioskodawcy siał buraki i wszyscy domownicy pracowaliśmy przy ich hakaniu . Ojciec wnioskodawcy siał tyle buraków, aby starczyło na karmę dla bydła . Reszta pola obsiewana była zbożem. Wnioskodawca pracował przy sianokosach, , żniwach , zwożeniu i młóceniu zboża, przy zbieraniu buraków i ziemniaków. Ojciec wnioskodawcy w sezonie prac polowych korzystał z pomocy sąsiedzkiej . Pomoc tą trzeba było odpracować w innym gospodarstwie. Przy odrabianiu pomocy sąsiadów pracował również wnioskodawca.

W okresie wzmożonych prac polowych posiłki spożywane były na polu.

W latach 1972-1974 w gospodarstwie rolnym nie było bieżącej wody. Do obowiązków wnioskodawcy należało dodatkowo pojeniem bydła, parowaniem ziemniaków, siekaniem buraków na karmę dla zwierząt , mieleniem zboża na paszę, robieniem ze słomy sieczonej. Obowiązki te wykonywał po powrocie ze szkoły .

Zimą wnioskodawca – po powrocie ze szkoły - pracowałem również przy rąbaniu drzewa na opał . Jak nie było pracy w polu to ojciec T. S. zwoził drzewo z lasu , które trzeba było przygotować na opał .

Wnioskodawca nigdzie nie wyjechał na wakacje i ferie zimowe . Cały czas pracował w gospodarstwie rolnym ojca .

Po ukończeniu szkoły zawodowej skarżący pracował w gospodarstwie rolnym ojca od 12 czerwca 1974r. do 31 lipca 1974r.

W tym czasie T. S. nigdzie nie pracował tylko w gospodarstwie rolnym ojca .

Pierwsze zatrudnienie – na umowę o pracę - wnioskodawca podjął w dniu 01 sierpnia 1974r. w (...)Gospodarstwie Rolnym w C. jako elektryk .

dowody:

- akta o ustalenie kapitału początkowego i emerytalne wnioskodawcy k. 10-16,
- zeznania świadków przed Sądem Rejonowym w Wałczu : E. D. i L. Z. k:62-64,
- przesłuchanie T. S. – protokół rozprawy z dnia 04.01.2017r. k.104 00:43:02- 00-57:20.

W okresie od 05 października 1981r. do 05 czerwca 1996r. T. S. zatrudniony był (...) Przedsiębiorstwie (...) S.A. w P. .

W momencie zatrudnienia wnioskodawcy zakłady te nosiły nazwę (...) Zakładów (...) w P. .

Wnioskodawca w dniu 05 października 1981r. zatrudniony został na stanowisku pracownika garbarni z przyuczenia do zawodu garbarza . Było to przyuczenie stanowiskowe .Podczas przyuczenia do zawodu wnioskodawca na stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował na wszystkich stanowiskach związanych z garbowaniem skór i ich barwieniem . Wykonywał wszystkie prace jak pracownicy zatrudnieni na stanowisku garbarzy na Oddziale (...) .

Od dnia 02 listopada 1981r. T. S. zatrudniony został na stanowisku garbarza , wykonując na stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy wszystkie prace związane z garbunkiem i barwieniem skór . Wnioskodawca zajmował się obróbką skór czyli zajmował się przetworzeniem skór surowych. W garbarni każdy pracownik wykonywał wszystkie prace związane z garbowaniem skór . T. S. wykonywał pracę od momentu kiedy pobierał skóry surowe z magazynu do farbowania skór .

W pierwszym etapie cyklu technologicznego surowe skóry były ładowane do bębnow , które wypełniane były wodą .Woda dozowana była pompą , przy użyciu węży wodnych.

Następnie do bębna dozowano chemikalia w zależności od etapu garbowania skór. Substancje chemiczne – zgodnie z ówczesnym cyklem technologicznym dozowane były wiadrami, po uprzednim odważeniu ilości chemikaliów . Używano w cyklu garbowania skór :wapna, siarczku sodu, kwasu siarkowego, soli kuchennej.

W (...)w P. były przerabiane skóry bydlęce ,duże i ciężkie . Skóry surowe zawsze były z sierścią i resztkami mięsa. Po wyciągnięciu skór z bębna trzeba było wykonać operację odmięśnienia i odżylania. Do tych prac wykorzystywano maszyny , na których znajdował się wał ślimakowy z ostrzami .

Następnie wykonywane były prace polegające na przygotowaniu skór do garbowania chromowego. Proces ten nazywał się piklowaniem skór. Była to obróbka skór w bębnie przy użyciu wody, soli kuchennej i kwasu siarkowego. Następne prace przygotowawcze polegały na wytrawianiu skór ,czyli obróbce skór pod działaniem enzymów , które nadawały jej miękkość.

Potem był proces garbowania chromowego . Skóry wrzucane były do bębna wraz ze środkiem powodującym garbowanie chromowe.

Następnie skóry były przygotowane do odleżenia, a później był proces wyżymania skór - w celu usunięcia wody i poddania operacjom maszynowym - dwojenia skór i struganie. Następnie na garbarni wykonywano obróbkę wodno – chemiczną , która nadawała skórom barwę i elastyczność. Dodawane były tłuszcze i barwniki.

Od dnia 01 sierpnia 1995r. wnioskodawca był pracującym brygadzystą działu (...). Na zmianie pracowało 2 brygadzystów. Jeden w zakresie obróbki skór, a drugi w zakresie barwienia i obróbki mechanicznej. Wnioskodawca był pracującym brygadzystą czyli pracownikiem wykonującym czynności produkcyjne w zakresie obróbki skór. Do jego obowiązków poza wykonywaniem prac przy garbowaniu i wykańczaniu skór należało rozdzielanie pracowników do poszczególnych etapów cyklu technologicznego. Nad jedną skórą na zmianie pracowało dwóch garbarzy. Nieobecności

pracowników w pracy powodowały konieczność rozdziału zadań na danej zmianie , przed rozpoczęciem pracy. To był obowiązek wnioskodawcy jako brygadzysty.

Prace przy obróbce i barwieniu skór były to pierwsze prace w procesie wykańczania skór.

Wnioskodawca wykonywał prace przy garbowaniu i farbowaniu skór na stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy. Praca była w systemie zmianowym.

W okresie od 12 sierpnia 1982 r. do 31 lipca 1995r. T. S. pracował jako mistrz na Oddziale (...).

Do obowiązków wnioskodawcy w tym okresie należał nadzór nad pracą garbarzy na garbarni i w dziale barwienia skór . Pracował na oddziale z pracownikami , sporządzał dokumentację dotyczącą podawania środków chemicznych do produkcji i ilości dziennej produkcji oraz oceniał jakość produkcji . Oceny takiej dokonywał organoleptycznie . Wnioskodawca dotykał skórę poddawaną procesowi garbowania , oceniając jej strukturę i decydując czy proces garbowania został zakończony i kierował skórę na farbiarnię .

Pracę tę wnioskodawca wykonywał na stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy , na oddziale garbowania i barwienia skór , czyli na oddziale produkcji , gdzie zatrudnieniu byli tylko garbarze .

Od dnia 01 sierpnia 1995 wnioskodawca ponownie wykonywał funkcje brygadzysty i pracował jako garbarz przy garbowaniu i farbowaniu skór .

W okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) S.A. w P. wnioskodawca przebywał na urloпах bezpłatnych w następujących okresach :

- od 19 czerwca do 20 lipca 1984r.,

- od 05 do 31 października 1987r.,

- od 15 do 31 lipca 1991r. ,

- od 22 do 26 sierpnia 1994r. ,

- od 07 do 09 września 1994r.

W konsekwencji do okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) S.A. w P. do przebiegu zatrudnienia z kodem 11(okresy składkowe) zaliczono wnioskodawcy następujące okresy :

- od 05 października 1981r. do 18 czerwca 1984r. – 02 lata 08 miesięcy i 11 dni ,

- od 05 października 1984r. do 04 października 1987r.- 03 lata 02 miesiące i 15 dni ,

- od 01 listopada 1987r. do 14 lipca 1991r. – 03 lata 08 miesięcy i 14 dni ,

- od 01 sierpnia 1991r. do 21 sierpnia 1994r. – 03 lata i 21 dni ,

- od 27 sierpnia 1994r. do 06 września 1994r. – 11 dni ,

- od 10 września 1994r. do 05 czerwca 1996r. – 01 rok , 08 miesięcy i 26 dni .

Łączny okres zatrudnienia 14 lat 05 miesięcy i 12 dni .

W czerwcu 1996r. garbarnia (...) Przedsiębiorstwa (...) S.A. w P. przejęta została przez S. K. i powstał(...) , w którym wnioskodawca na stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy garbowaniu i wykańczaniu skór takie jak podczas zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) S.A. w P..

W (...) T. S. pracował do dnia 31 grudnia 1996r.

Od dnia 01 stycznia 1997r. powstała spółka cywilna Zakład(...) S. K. w P. i wnioskodawca na stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy (8 godzin dziennie) wykonywał prace przy garbowaniu i wykańczaniu skór , takie jak podczas zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...)w P..

Po 14 listopada 1991r. wnioskodawca przebywał na zwolnieniu lekarskim od 18 do 22 listopada 1997r. – łącznie 5 dni .

W spółce cywilnej Zakład (...) w P. wnioskodawca pracował do 05 lutego 1998r.

Od dnia 06 lutego 1998r. do 15 kwietnia 2002r. wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym .

dowody : - akta osobowe wnioskodawcy dotyczące zatrudnienia w(...) Przedsiębiorstwie (...) S.A. w P.,

- akta wnioskodawcy o ustalenie kapitału początkowego i akta emerytalne wnioskodawcy k:1-64,

- zeznania świadków – protokół rozprawy z dnia 14.10.2016r. : U. H. 00:12:34- 00:47:30, H. Ł. 00:52:20-01:04:01, J. M. 01:06:13-01:15:20, R. P. 01:17:35 – 01:22:31 k:68-70 ,

- zeznania świadków – protokół rozprawy z dnia 04.01.2017r.: R. D. 00:03:35-00:20:39 , J. W. 00-21:58-00:30:23, T. W. 00:31:33-00:42:10 k: 102-104,

- przesłuchanie wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 04.01.2017r 00:43:02- 00:57-12 k. 103v-104.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 184 ust.1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. Uz 2015r. , poz. 353 z późniejszymi zmianami) - urodzonym po dnia 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 , jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. dnia 1 stycznia 1999r.osięgnęli :

- okres zatrudnienia w szczególnych warunkach wymagany w przepisach dotychczasowych nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn oraz ,
- okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 tj. 25 lat dla mężczyzn- (ust. 1) .

Emerytura – zgodnie z warunkami określonymi w ust. 2 art. 184 ustawy emerytalnej – przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych , na dochody budżetu państwa .

Jak wynika z akt ubezpieczeniowych dołączonych do sprawy T. S. nie był członkiem otwartego funduszu emerytalnego

Art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi , że ubezpieczonym , urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949 r. , będącymi pracownikami , zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze , przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 cytowanej ustawy .

Zgodnie z treścią & 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z dnia 18 lutego 1983r., Nr 8 poz. 43 z późniejszymi zmianami) – za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 25 lat dla mężczyzn – liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do zatrudnienia .

W zaskarżonej decyzji organ rentowy uznał, iż skarżący nie posiada wymaganego przepisami stażu pracy w wymiarze 25 lat – liczonego na dzień wejścia w życie ustawy tj. na dzień 01 stycznia 1999r. Strona pozwana bowiem – z przyczyn wymienionych w zaskarżonej decyzji, a przedstawionych w części wstępnej niniejszego uzasadnienia – nie uznała skarżącemu do stażu pracy w wymiarze uzupełniającym okresu pracy w gospodarstwie rolnym ojca od 28 lutego 1972r. (tj. od ukończenia 16 roku życia) do 31 lipca 1974r.

W złożonym odwołaniu skarżący podtrzymał żądanie złożone we wniosku, domagając się wliczenia do stażu pracy - w wymiarze uzupełniającym - okresu pracy w gospodarstwie rolnym ojca od 28 lutego 1972r. do 31 lipca 1974r.

W wyniku postępowania dowodowego przeprowadzonego w sprawie ustalono, iż T. S. jako domownik - po ukończeniu 16 roku życia –w gospodarstwie rolnym ojca pracował stale, codziennie i co najmniej w połowie pełnego wymiaru czasu pracy w trakcie nauki w szkole ponadpodstawowej tj. w okresie od 28 lutego 1972r. do 12 czerwca 1974r.

W okresie od 13 czerwca 1974r. tj. po ukończeniu szkoły zawodowej do 31 lipca 1974r. T. S. nie pracował zawodowo. Pracował na stałe w gospodarstwie rolnym ojca w pełnym wymiarze czasu pracy.

Na szczególną uwagę w tym zakresie zasługuje, w ocenie Sądu, treść przesłuchania wnioskodawcy, która pozostaje w spójności z zeznaniami słuchanych w sprawie świadków: E. D. i L. Z.. Z dowodów tych jednoznacznie wynika, iż ubezpieczony - w spornym okresie – pracował w gospodarstwie rolnym ojca - z rodzicami i starszym bratem . Młodsze rodzeństwo – w spornym okresie z uwagi na wiek nie pracowało w gospodarstwie rolnym ojca. Bracia wnioskodawcy byli młodsi od niego o 7 i 15 lat.

Oceniając zasadność zatrudnienia wnioskodawcy co najmniej w połowie pełnego wymiaru czasu pracy w spornym okresie, a od dnia 13 czerwca 1974r. do 31 lipca 1974r.- w pełnym wymiarze czasu pracy - Sąd nie pominął faktu, iż gospodarstwo rolne ojca wnioskodawcy – obejmowało 8.00 ha w tym 6,92 ha ziemi ornej.

W gospodarstwie tym hodowano : bydło, trzodę chlewną i drób. Trzymano dwa konie .

Pola obsiewane były zbożami. Sadzone były ziemniaki i buraki.

Ponadto w spornym okresie wnioskodawca zamieszkiwał na stałe w gospodarstwie rolnym ojca. Miał zatem możliwość codziennego wykonywania prac rolniczych związanych z prowadzeniem działalności rolniczej.

Uwzględniając rozmiar prowadzonej działalności rolniczej Sąd uznał za wiarygodne twierdzenia wnioskodawcy, iż pracował po 4 - 12 godzin dziennie, a jego praca miała charakter stały.

Praca wykonywana przez T. S. – w spornym okresie – w gospodarstwie rolnym ojca nie miała zatem, w ocenie Sądu, jedynie charakteru pomocy doraźnej, okazjonalnej lub dorywczej.

Sąd tym samym nie podzielił stanowiska strony pozwanej przedstawionego w zaskarżonej decyzji, iż nauka w szkole ponadpodstawowej i codzienne dojazdy ubezpieczonego do szkoły uniemożliwiały jemu wykonywanie stałej pracy w gospodarstwie rolnym ojca.

Zwrócić bowiem należy uwagę na fakt, iż nie tylko z twierdzeń ubezpieczonego, ale i z zeznań słuchanych w sprawie świadków wynika, iż droga do szkoły – łącznie zajmowała nie więcej około 1 godziny i 15 minut w jedną stronę. To był czas, który wnioskodawca przeznaczał na naukę .

Pociąg odjeżdżał około 7.00 rano – co dawało wnioskodawcy czas, przed wyjazdem do szkoły, na rozłożenie paszy dla zwierząt . Czynności te zajmowały mu 1 godzinę .

Po zajęciach lekcyjnych ubezpieczony był w domu o godzinie 16.00-16.30 i najpóźniej od 17.00 rozpoczynał pracę w gospodarstwie rolnym, pracując do 20.00-21.00. W gospodarstwie tym wnioskodawca miał swoje obowiązki, które przedstawione zostały w ustaleniach faktycznych niniejszego uzasadnienia.

W ocenie sądu praca wnioskodawcy w tym gospodarstwie nie tylko nie była doraźna , ale i nie miała charakteru zwyczajowej pomocy domownika przy pracach rolnych . Dowodem na powyższą okoliczność jest fakt, że w okresie od 28 lutego 1972r. do 31 lipca 1974r. gospodarstwo rolne stanowiło jedyne źródło utrzymania całej sześciuosobowej rodziny

Zatem – wbrew twierdzeniom organu rentowego – praca wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym ojca polegała na wykonywaniu czynności o istotnym znaczeniu dla prowadzenia działalności rolniczej . Jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie w okresie nauki w szkole ponadpodstawowej od ukończenia 16 roku życia tj. od 28 lutego 1972r. do 12 czerwca 1974r. T. S. był osobą dyspozycyjną , pozostającą w gotowości do wykonywania pracy rolniczej. W okresie prac polowych wnioskodawca opuszczał zajęcia w szkole , a lekcje odrabiał w czasie dojazdów do szkoły . Nigdzie nie wyjeżdżał w okresie wakacji , ferii i przerw w nauce . Cały swój czas przebywał w miejscu zamieszkania i pracował w gospodarstwie rolnym .

Po ukończeniu nauki w szkole ponadpodstawowej do daty podjęcia zatrudnienia w (...) C. tj. w okresie od 13 czerwca 1974r. do 31 lipca 1974r. ubezpieczony – wbrew twierdzeniom organu rentowego - był osobą dyspozycyjną , pozostającą w gotowości do wykonywania pracy rolniczej , a wykonywana przez niego praca miała istotne znaczenie dla prowadzenia działalności rolniczej .

Reasumując powyższe ustalenia sąd zaliczył T. S. w wymiarze uzupełniającym brakującym do 25 stażu pracy - okres pracy w gospodarstwie rolnym ojca od dnia 28 lutego 1972r. do dnia 31 lipca 1974r.

Zatem został spełniony – po stronie wnioskodawcy - warunek określony w & 3 wyżej wymienionego Rozporządzenia Rady Ministrów, a dotyczący okresu zatrudnienia wymaganego do uzyskania prawa do emerytury .

Zapis & 4 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z dnia 18 lutego 1983r., Nr 8, poz. 43 z późniejszymi zmianami) – stanowi, iż pracownik , który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A nabywa prawa do emerytury, jeżeli łącznie spełnia następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach .

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. nie uznał wnioskodawcy żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych, argumentując jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji , przedstawionym w części wstępnej niniejszego uzasadnienia .

Spornym między stronami był zatem charakter zatrudnienia wnioskodawcy na stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 05 października 1981r. do 05 czerwca 1996r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w P. – na stanowisku wymienionym w ustaleniach faktycznych niniejszego uzasadnienia tj. przy garbowaniu i barwieniu skór .

Spornym między stronami był również charakter zatrudnienia wnioskodawcy na stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 07 czerwca 1996r. do 31 grudnia 1996r. w PPHU (...) Zakład (...) w P. , a następnie w Zakładzie (...) S. K. s.c. (...)w P. w okresie od 01 stycznia 1997r. do 31 grudnia 1998r. – na stanowisku wymienionym w ustaleniach faktycznych niniejszego uzasadnienia

Ustalając uprawnienia wnioskodawcy do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych sąd wziął pod uwagę świadectwa pracy zawarte w aktach emerytalnych, akta osobowe wnioskodawcy dotyczące spornych okresów oraz zeznania świadków: U. H., H. Ł., J. M., R. P., R. D., J. W., T. W., a także zeznania wnioskodawcy.

Z treści § 21 ust. 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r.. Nr 10, poz. 49 z późn. zm.) wynika, że jeżeli pracownik ubiega się o przyznanie emerytury lub renty i z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach

lub w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty.

Wnioskodawca przedstawił świadectwo pracy z dnia 05 czerwca 1996r. wystawione przez zakład pracy, które nie zostało uznane przez ZUS Oddział w L. jako dowód potwierdzający zatrudnienie wnioskodawcy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – z przyczyn wskazanych w części wstępnej uzasadnienia. Świadectwo to dotyczyło okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 05 października 1981r. do 05 czerwca 1996r. Jednakże za sporny okres zakład archiwalny nadesłał kompletne akta osobowe, które stanowiły podstawę poczynienia w sprawie ustaleń faktycznych.

Dowody zgromadzone w sprawie- w ocenie sądu - są spójne, a tym samym uznane zostały za wiarygodne i wystarczające do oceny spornej okoliczności.

W tym stanie sprawy sąd uznał, że T. S. pracując na stanowisku garbarza- przyuczenie do zawodu, potem na stanowisku garbarza z funkcją brygadzysty na oddziale garbunku wykonywał prace – opisane w ustaleniach faktycznych na stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy, które zaliczyć należy do prac określonych w wykazie A, dział VII poz. 11 ww. rozporządzenia.

Jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie w okresie od 12 sierpnia 1992r. do 31 lipca 1995r. – z przerwą na urlopy bezpłatne wymienione w ustaleniach faktycznych niniejszego uzasadnienia – T. S. jako mistrz Oddziału (...) wykonywał na stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy prace wymienione w wykazie A dział XIV p. 24 ww. rozporządzenia (kontrola międzyoperacyjna i kontrola jakości produkcji na oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w rozporządzeniu, czyli prace przy garbowaniu i wykańczaniu skór – wykaz A dział VII pkt.11).

Wnioskodawca prace powyższe wykonywał :

- w (...) Przedsiębiorstwie (...) S.A. w P. od 05 października 1981r. do 18 czerwca 1984r. – 02 lata 08 miesięcy i 11 dni ,
od 05 października 1984r. do 04 października 1987r.- 03 lata 02 miesiące i 15 dni ,

od 01 listopada 1987r. do 14 lipca 1991r. – 03 lata 08 miesięcy i 14 dni ,

od 01 sierpnia 1991r. do 21 sierpnia 1994r. – 03 lata i 21 dni ,

od 27 sierpnia 1994r. do 06 września 1994r. – 11 dni ,

od 10 września 1994r. do 05 czerwca 1996r. – 01 rok , 08 miesięcy i 26 dni .

(łącznie okres zatrudnienia 14 lat 05 miesięcy i 12 dni),

- w PPHU (...) Zakładzie (...) w P. od 07 czerwca 1996r. do 31 grudnia 1996r. (06 miesięcy i 24 dni) ,

- w spółce cywilnej Zakładzie(...) S. K. w P. od 01 stycznia 1998r. do 05 lutego 1998r. (01 rok i 29 dni tj. łączny okres 01 rok 01 miesiąc i 4 dni po odliczeniu 5 dni zwolnienia chorobowego – 18-22 listopad 1997r.) .

W tym miejscu wskazać należy, iż okres zatrudnienia w Zakładzie(...) S. K. w P. uznany został - wbrew twierdzeniom odwołania – nie do 31 grudnia 1998r. tylko do 05 lutego 1998r. tj. do dnia poprzedzającego urlop bezpłatny wnioskodawcy, na którym przebywał do końca spornego okresu.

Z treści świadectwa pracy z dnia 15 kwietnia 2002r. znajdującego się w aktach o ustalenie kapitału początkowego wynikało, że wnioskodawca przebywał na urlopach bezpłatnych.

W pisemnym oświadczeniu sporządzonym przez wnioskodawcę w dniu 22 października 2007r. wynika ,iż z urlopów bezpłatnych korzystał w okresach wymienionych w świadectwie pracy z dnia 05 czerwca 1996r. (okres zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w P.) oraz od 06 lutego 1998r. do 15 kwietnia 2002r.

Reasumując powyższe sąd uznał ,iż T. S. posiada -na dzień 01 stycznia 1999r. -staż pracy w warunkach szczególnych 16 lat 01 miesiąca i 05 dni.

W konsekwencji sąd uznał, że ubezpieczony udowodnił, iż wykonywał pracę w warunkach szczególnych, wymienioną w wykazie A w dziale VII pkt.11 i dziale XIV pkt.24 ww. rozporządzenia - przez wymagany okres co najmniej 15 lat.

W konsekwencji Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc w pkt. I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję, w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy T. S. prawo do emerytury od dnia 26 kwietnia 2016 r. tj. od daty złożenia wniosku o przyznanie prawa do emerytury.

W pkt. II wyroku sąd stwierdził ,iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Zgodnie z treścią art. 118 pkt. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – zgodnie z którym w przypadku ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego – organ rentowy wydaje decyzję w terminie 30 dni, przy czym za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się dzień wpływu do Zakładu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Przepis art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych - stanowi , że jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności .

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej określenie: „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno nie wydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r. II UKN 402/2000 OSNAPiUS 2002/20 poz. 501).

Powołane orzeczenie poprzez analogię można zastosować w niniejszej sprawie. Przedmiotem przeprowadzonego postępowania dowodowego było bowiem ustalenie czy wydając zaskarżoną decyzję organ emerytalny, popełnił błąd poprzez naruszenie przepisów prawa materialnego w zakresie nie uznania spornych okresów pracy - jako pracy w warunkach szczególnych na stanowiskach wymienionych w niniejszym uzasadnieniu oraz nie uznania jako okresu uzupełniającego – okresu pracy w gospodarstwie rolnym ojca.

Istotnym dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy jest zatem ustalenie, czy ZUS Oddział w L. przekroczył termin do ustalenia prawa wnioskodawcy do emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej. Termin ten w niniejszej sprawie wynosił 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Analizując materiał dowodowy sprawy sąd poczynił ustalenia celem wyjaśnienia czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych przed wydaniem w dniu 04 maja 2016r. decyzji - stanowiącej przedmiot zaskarżenia w niniejszej sprawie - wypełnił w toku prowadzonego postępowania administracyjnego wszystkie obowiązki nałożone na niego przez kodeks postępowania administracyjnego.

„W tej sytuacji przypomnienia wymaga, że zgodnie z art. 66 ust. 4 ustawy systemowej w zakresie prowadzonej działalności Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych przysługują środki prawne właściwe organom administracji państwowej. W opisanej działalności zakład stosuje przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, administracyjnego a w szczególności winien mieć na względzie:

- obowiązek podejmowania niezbędnych kroków do wyjaśnienia stanu faktycznego (art. 7 kpa);
- obowiązek informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego (art. 9 kpa);
- obowiązek zapewnienia stronom czynnego udziału w postępowaniu administracyjnym możliwość wypowiedzenia się co do zebranego w sprawie materiału dowodowego (art. 10 kpa);

Zgodnie z art. 75 kpa dowodami w postępowaniu administracyjnym może być wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy i nie jest sprzeczne z prawem (...) a zebrany w sprawie materiał dowodowy organ administracji państwowej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i ocenić” (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 03 lipca 2007r. , sygn. Akt IIIAUa 1995/06).

Z treści akt emerytalnych prowadzonych przez ZUS Oddział w L. wynika, iż przed wydaniem zaskarżonej decyzji z dnia 04 maja 2016r. organ rentowy wypełnił obowiązki wymienione w kodeksie postępowania administracyjnego art. 7, 9 i 10.

Ubezpieczony bowiem-w toku postępowania związanego z rozpoznaniem wniosku zgłoszonego do emeryturę miał możliwość udziału w postępowaniu administracyjnym poprzez składanie dowodów w postaci dokumentów.

Analizując materiał dowodowy sprawy nie można pominąć i tej okoliczności , że integralną część postępowania administracyjnego – związanego z rozpoznaniem wniosku z dnia 26 kwietnia 2016r. - stanowiło postępowanie organu emerytalnego polegające na analizie dokumentów przedłożonych przez skarżącego wraz z przedmiotowym wnioskiem celem wydania decyzji.

W konsekwencji sąd uznał ,iż wydając decyzję z dnia 04 maja 2016r. organ rentowy nie popełnił błędu , za który ponosi odpowiedzialność.

W postępowaniu sądowym prowadzonym w niniejszej sprawie przesłuchano świadków i wnioskodawcę oraz przeanalizowano akta osobowe - dołączone do sprawy jako dowód z urzędu - celem ustalenia charakteru prac wykonywanych przez skarżącego w spornych okresach. Stanowisko sądu w tym zakresie zostało przedstawione w niniejszym uzasadnieniu.

Reasumując sąd uznał, iż - wydając decyzję w dniu 04 maja 2016r. - organ emerytalny w postępowaniu administracyjnym nie naruszył przepisów i zasad tego postępowania. Tym samym po stronie organu emerytalnego nie zaistniały okoliczności, za które organ ten ponosi odpowiedzialność, za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Konsekwencją zmiany – w pkt. I wyroku - zaskarżonej decyzji ZUS było orzeczenie

o kosztach niniejszego procesu, na które złożyły się tylko koszty zastępstwa procesowego.

O ich wysokości Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804), w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej rozporządzeniem nowelizującym z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 1667) tj. wg stanu prawnego z daty złożenia w niniejszej sprawie odwołania.